

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

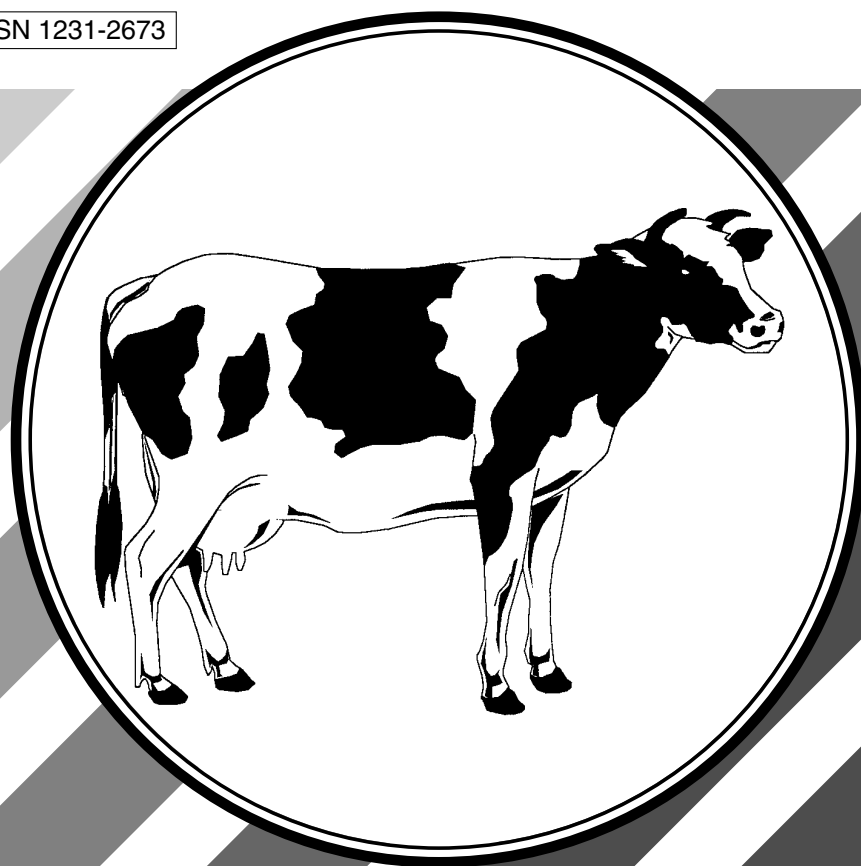
NR
31

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

**ANALIZY
RYNKOWE**

PAŹDZIERNIK 2006

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
 - II. Regulacje rynku mleka we Wspólnocie – *J. Seremak-Bulge*
 - III. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
 - IV. Przetwórstwo mleka – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
 - V. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
 - VI. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner, Z. Smoleński*
 - VII. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
 - VIII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, P. Szajner, K. Świetlik*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-75-53

doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-666

dr Krystyna Świetlik

• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-707

mgr inż. Piotr Szajner

• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-719

mgr inż. Teresa Zdziarska

• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-440

mgr Joanna Sych-Winiarek

• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 661-78-75

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 10.10.2006 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w kwietniu 2007 r.

REASUMPCJA

Następuje dalsza koncentracja produkcji mleka w dużych gospodarstwach, co sprzyja poprawie jakości surowca mlecznego oraz obniżaniu kosztów jego wytwarzania. Równocześnie wielu rolników posiada jedną lub kilka krów na samozaopatrzenie oraz sprzedaż bezpośrednią.

Dostawy surowca mlecznego do przetwórstwa w rozliczeniowym sezonie 2005/06 znacznie przekroczyły przyznaną Polsce „kwotę sprzedaży hurtowej” mleka. W konsekwencji wielu dostawców zostało obciążonych karami pieniężnymi. Równocześnie w znacznym stopniu nie wykorzystano kwoty sprzedaży bezpośredniej. Powyższe okoliczności spowodowały potrącanie zaliczek opłaty karnej z należności za dostarczone mleko i w konsekwencji ograniczenie dostaw mleka do mleczarni.

Wysoki poziom cen skupu mleka zbliżony do cen płaconych w niektórych krajach Wspólnoty został w sezonie zimowym obniżony. W rezultacie w I kwartale br. ceny skupu mleka kształtowały się poniżej cen płaconych przed rokiem, a wiosną i latem 2006 r. były zbliżone do notowań sprzed roku.

W I półroczu 2006 r. nastąpił dalszy wzrost produkcji mleka pełnego w proszku, serów dojrzewających, serów topionych i smażonych, śmietany i śmietanki oraz napojów mlecznych. Znacznie ograniczono produkcję mleka odtłuszczonego w proszku.

Rozwój serowarstwa spowodował wzrost produkcji serwatki, wykorzystywanej jako komponent do produkcji wielu artykułów spożywczych i niespożywczych a także znajdujący nabywców za granicą.

Powstały duże zapasy masła, do czego przyczyniło się ograniczenie eksportu ze względu na istotne obniżenie się cen, zarówno na Wspólnym Rynku jak i na rynku światowym.

Równocześnie następuje stopniowe ograniczanie zużycia tłuszczu mlecznego do wyrobu masła, przede wszystkim na skutek wzrostu produkcji serów dojrzewających, a także w wyniku dodawania do tłuszczu mlecznego tzw. „ulepszaczy” (tłuszczu roślinnego) powodujących poprawę jego smarowności.

W okresie siedmiu miesięcy 2006 r. nieznacznie zmalały obroty handlu zagranicznego produktami mleczarskimi. Wartość eksportu zmniejszyła się do 497,2 mln EUR, wobec 505,1 mln EUR w analogicznym okresie 2005 r., a importu – wzrosła odpowiednio do 92,7 mln EUR, wobec 81,3 mln EUR. W eksporcie zwiększył się udział wyrobów gotowych do konsumpcji: serów, jogurtów i innych napojów oraz lodów, zmalał natomiast udział masła, oraz mleka i serwatki w proszku. W imporcie również dominowały sery i twarogi oraz kazeina, stanowiące w ciągu siedmiu miesięcy br. łącznie ponad 55% importu mleczarskiego.

Głównymi partnerami handlowymi były kraje Wspólnoty Europejskiej. Prawie 80% wywozu kierowane było na obszar UE, a 83% przywiezionych wyrobów mleczarskich pochodziło z krajów Wspólnoty. Ponadto po stronie eksportu istotną rolę odgrywały kraje rozwijające się z udziałem ok. 12%, a po stronie importu kraje Europy Wschodniej i Wspólnoty Niepodległych Państw – 15,8%.

W ciągu pierwszych siedmiu miesięcy 2006 r. sprowadzano do Polski głównie sery i twarogi, mleko płynne i śmietanę oraz jogurty i napoje

mleczne a także serwatkę. Natomiast w eksporcie dominowały: sery i twarogi, mleko w proszku, serwatka i jogurty oraz mleko płynne i śmietana.

W I półroczu 2006 r. zmalało krajowe spożycie masła, podobnie jak konsumpcja mleka płynnego, szczególnie w środowisku wiejskim. Wzrosło natomiast spożycie serów, zarówno dojrzewających jak i twarogowych oraz napojów mlecznych.

Równocześnie nastąpiło zaktywizowanie działalności interwencyjnej Agencji Rynku Rolnego. Do połowy września br. ARR objęła refundacjami eksportowymi 17,5 tys. t mleka w proszku, 10 tys. t masła oraz 6 tys. t serów, łącznie wypłacając na ten cel 64,4 mln zł. Realizowała interwencyjny zakup i sprzedaż masła. Zakupy interwencyjne objęły 4507 t masła. Do końca września zapasy te zmalały do 3570 t. ARR dokonywała również dopłat do prywatnego magazynowania serów. Realizowała program spożycia mleka w placówkach oświatowych. W roku szkolnym 2005/06 objęła tą działalnością ponad 764 tys. dzieci. Realizowała również dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje niedochodowe. Ponadto w ramach dopłat do przetwórstwa masła i śmietany wypłaciła w ciągu trzech kwartałów br. 241 tys. zł.

ARR administruje także System Kwotowania Mleka. W sezonie 2005/06 (od 1 kwietnia do 31 marca) kwota referencyjna została wykorzystana w 101,79%, w tym przekroczono kwotę dostaw hurtowych o 3,32%, a nie wykorzystano kwoty sprzedaży bezpośredniej – 60,62%, co grozi koniecznością wpłaty na Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej 88,9 mln EUR. Polska uzyskała możliwość obniżenia opłaty wyrównawczej z ok. 56 groszy za 1 kg przekroczenia do ok. 39 gr./kg.

SUMMARY

Growing concentration of milk production in large farms supports an improvement of milk quality and leads to a decline in the production costs. However there are many smallholders with one of a few milk cows that provide milk either for on-farm use or direct sales.

In the 2005/06 supplies of raw material for dairy industry significantly exceeded the wholesale quota set for Poland. Taking that into account many of milk producers were charged for overshooting. At the same time the direct sale quota was not utilised. In such circumstances dairy the farmers were charged with payment in advance for further overshooting and in response to that reduced milk deliveries to the dairy processors.

High milk procurement prices fluctuating close to the level observed in certain EU countries declined in the winter. Therefore the procurement prices in the first quarter of 2006 were lower than a year ago. Later on in the spring and summer were close to the level reported in corresponding period of 2005.

There was a strong increase in the production of whole milk powder, hard cheese, processed cheese, cream and milk shakes in the first half of 2006. On the other hand the production of skimmed milk powder declined.

The development of cheese production triggered the growth of whey production. Whey is utilised as an ingredient in fore the production of many food and non-food products. It is also being exported.

Considerable price cuts both in the EU and on the world market led to a reduction in butter exports, which led to accumulation of bulk stocks.

At the same time the use of milk fat in butter production shows a gradual decline, which is caused by growing production of hard cheese and by the use of vegetable fat.

Over the period of Jan–Jul 2006 the volume of foreign trade in dairy products slightly declined. The value of exports declined to EUR 497,2 million versus EUR 505,1 million reported in Jan–Jul 2005. The value of imports increased to EUR 92,7 million (EUR 81,3 million previously). Regarding exports the share of final products such as cheese, yoghurts, milk shakes and ice cream increased at the cost of butter, milk and powdered whey. Dairy imports were dominated with hard cheese, cottage cheese and casein accounting for 55% of total dairy import value.

Most of foreign trade in dairy products was conducted with the EU countries accounting for about 80% of the export value and for 83% of the import value. Moreover developing countries were important partners as regards the exports (12%) and CIS on the import side (15,8%).

Over the concerned period dairy imports concerned mainly hard cheese and cottage cheese, liquid milk, cream, yoghurts, milk shakes and whey, while exports were dominated with hard cheese and cottage cheese, powdered milk, whey, yoghurts and liquid milk, cream.

In the first half of 2006 a decline was reported in the consumption of butter and liquid milk, particularly in rural households. On the other hand the consumption of cheese and milk shakes increased.

The Agricultural Market Agency (AMA) strengthened intervention activities. By middle September 2006 the export refunds concerned 17,5 thousand tons of powdered milk, 10 thousand tons of butter and 6 thousand tons of cheese, with the value of PLN 64,4 million. The AMA conducted intervention procurement and sales of butter, which concerned 4507 tons. By the end of September 2006 intervention stocks of butter declined to 3570 tons. The AMA provided also paid for private storage of cheese and undertaken measures supporting milk consumption at schools, which in the school year 2005/06 concerned about 764 thousand pupils. The AMA provided support to purchases of butter by non-profit organisations. Moreover overt the period of Jan–Sept 2006 the AMA paid PLN 241 thousand to support processing of butter and cream.

The AMA provides also administration over the milk quota system. In the quota year 2005/06 the reference quota was utilised in 101,79%, including the overshoot of wholesale quota by 3,32%, while the direct sale quota was utilised only in 60,62%, which implies a payment of EUR 88,9 million for FEOGA. Poland obtained a possibility to reduce penalty charge from about PLN 0,56 to 0,39 for 1 litre of overshoot production.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek zbóż (31) • październik 2006,
2. Rynek ziemi rolniczej (9) • październik 2006,
3. Rynek ziemniaka (30) • listopad 2006,
4. Rynek rzepaku (30) • listopad 2006,
5. Rynek owoców i warzyw (29) • listopad 2006,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (24) • grudzień 2006,
7. Popyt na żywność (7) • grudzień 2006,
8. Rynek cukru (30) • grudzień 2006,
9. Rynek ryb (6) • grudzień 2006,
10. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (31) • marzec 2007,
11. Rynek pasz (21) • kwiecień 2007,
12. Rynek mleka (32) • kwiecień 2007,
13. Rynek drobiu i jaj (31) • maj 2007,
14. Rynek mięsa (32) • maj 2007.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2007 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0-prefiks·22) 50-54-685, faks: 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
